

Üstökösök

augusztus

Észlelő	Észlelés	Műszer
Berente Béla (Kocsér)	1 fotó	2,8/135
Bödök Zsigmond (Dunaszerdahely, CS)	7	7x50 B, 25x100 B
Brlás Pál (Szeged)	16	7x50 B
Cziniel Szabolcs (Pannonhalma)	1	4,3 L, 15 T
Csiszár Tibor (Pécs)	5 fotó	2,8/135
Csukás Mátyás (Nagyszalonta, RO)	2	20x60 B
Dömény Gábor (Kajdacs)	7+2	10x50 B, 25,4 T
Dömötör Róbert (Kisbér)	2	7x50 B
Fülöp József (Bóly)	5	7x50 B, 10 T, 20 T
Gyenizse Péter (Komló)	1+1	7x50 B, 15,5 T
Harnicsár József (Székesfehérvár)	5	8 L
Hevesi Zoltán (Kaposvár)	4	7x50 B, 11 T
Iskum József (Budapest)	1+1	15,5 T, 2,8/135
Jónás Károly (Budapest)	3	7x50 B, 15 T
Károly Lajos (Szőce)	10+4	8 L, 30 T
Kecskeméti Péter (Kecskemét)	1 fotó	2,8/180
Kelley István (Miskolc)	3 fotó	2/58, 3,5/150
Kereszturi Ákos (Budapest)	2	6x30 B
Kiss László (Horgos, YU)	7	10x50 B, 10 T
Kónya András (Szomolya)	2	7x50 B, 11 T
Méhes Ottó (Somorja, CS)	4+2	10x50 B, 25x100 B
Nagy Mélykúti Ákos (Pécs)	2	5 L
Nagy Sándor (Bős, CS)	3	7x50 B, 10 L
Nagy Zoltán (Budapest)	2	7x50 B
Papp Sándor (Kecskemét)	1	24,4 T
Petrovics Péter (Budapest)	4	20x60 B
Posztobányi Kálmán (Szabadbattyán)	2 fotó	2,5/58
Presits Péter (Budapest)	1	6 L
Recsek Renáta (Kutas)	1	11 T
Sárneczky Krisztián (Budapest)	9	20x60 B
Szabó Sándor (Bóly)	10+1	7x50 B, 15 T, 20 T
Szarka Levente (Kecskemét)	2	16,2 T
Szauer Ágoston (Szombathely)	3+3	11 T, 2,8/135
Szeiber Károly (Budapest)	2 fotó	4/300
Szöllösi Attila (Kecskemét)	4	16,2 T, 15 T
Toone, John (Boothstown, GB)	2	12x50 B
Tóth Krisztián (Dunakeszi)	2	7x50 B
Vincze Iván (Pécs)	9	7x50 B, 5 L
Wieszt Krisztián (Dág)	1 fotó	2/58
Zajác György (Debrecen)	1	7x50 B

Augusztusban 40 észlelő 135 vizuális és 16 fotografikus megfigyelést végzett. Majdnem minden napról érkezett észlelés, a legtöbb 18-áról, számszerint 10 db. Több észlelő távcsövezés vagy meteorozás közben fedezte fel magának a Levy-üstököszt (pedig érkezéséről idejében beszámoltunk!).

Levy (1990c)

Igazán nem panaszkodhattunk a Levy-üstökösre, mivel beváltotta a hozzá fűzött reményeket. Autóbusz ill. vonat ablakából is remekül látszott szabad szemmel! Távcsővel gyönyörű látványt nyújtott. Bár a csóva eleinte csak itt-ott nyúlt ki az üstökös mögül, a hónap végére kezdett "befordulni". Ekkor a látvány már "valódi" üstökösre emlékeztetett. Lássuk részleteiben is, mit mutatott a "nyár üstököse".

A hó elején még nagyon zavart a Hold, de ennek ellenére 10'–15'-es kómaátmérő mellett 5^m – $5,5^m$ -s volt az üstökös, és többször feljegyezték, hogy a kóma alakja elnyúlt. A DC értékére nagyon eltérő becslések érkeztek (3 és 8 között), így nem lehet sok következtetést levonni.

08.14. 20:17 UT
20x60 B, LM= 3^o40'
Petrovics Péter (Budapest)

08.19. 00:40--00:50 UT
16,2 T, 21x, LM= 1^o50'
Szarka Levente (Kecskemét)

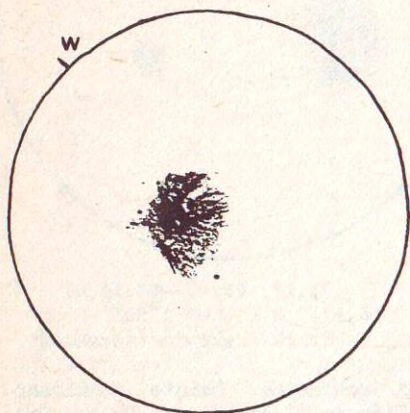
Ahogy a Hold távolodott, sűrűsödtek az események. Szinte sündisznó jelleget öltött az egyre fényesedő kométa. Először 10-én látott Brlás Pál 30'-es vékony csóvát DNy-ra. Egy nappal később Petrovics Péter 15'-es csóvát látott PA 170°-ra, ugyanakkor Kónya András elé egy 100° széles "lepedő" tárult. 13-án Dömény Gábor 1°,5-os csóvát látott PA 208°-ra, majd 14-én 1°-osat 188°-ra. Ekkorra az üstökös már $4,5^m$ – 5^m -s, és a kóma is 15'–20'-es. Megjelenik egy 5^m – 6^m -s, szabad szemmel is látható belső kóma és egy 8^m – 9^m -s hamis mag. A DC értéke 5–8 körül alakult, tehát eléggé kompakt volt a kóma. (Érdekességképpen megemlíthető, hogy amikor Károly Lajos 2-án távcsővel észlelte az üstököst, egy 4^m -s sárga meteor csak pár ípercre haladt el a kóma mellett.)

Idézet következik Fülöp József 13-i észleléséből: "Hatalmas, két részre való csóva figyelhető meg. Fél fok hosszan követhető, utána belevész az égi háttérbe. PA 218°-nál húzódik az egyik rész. Valószínűleg ez a porcsóva, mert enye ívben hajlik és szétterül. Az egyenes ioncsóva PA 190°-nál látható. Ellencsóva is megfigyelhető PA 30°-nál. Ez lényegesen halványabb és rövidebb a fenti csóváknál. Hosszabb megfigyelés után még 2–3 szál

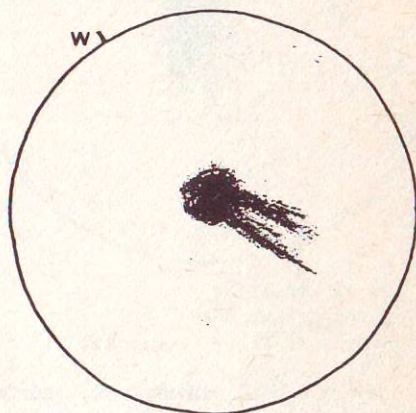
látszik, a legfeltűnőbb PA 85° -nál." Ugyanezen a napon Szabó Sándor $10'$ -es, $15'$ -es ill. $2'$ -es csóvákat látott PA 330° , 150° és 210° -ra.

Augusztus 14–18. között a fényesség elérte a 4^m -t, a kóma $15'$ – $20'$ -es, és dél felé látszik egy $1'$ hosszú, $20'$ széles, valamint egy $5'$ -es $40'$ – $50'$ széles csóva. A DC értéke 6–8.

Gyönyörű látvány volt, ahogy 18-án négy óra alatt $0,5^m$ -ot elmozdulva elhaladt az M15 mellett. 20-án már PA 100° – 180° között látszik a $10'$ – $15'$ -es legyezőszerű csóva, valamint 160° – 180° körül 1^m – 2^m -os egyenes csóva. A fényesség lassan elérte a $3,5^m$ -t, míg a belső kóma 5^m -s, a hamis mag pedig 7^m -s. A külső kóma 20–30 ívpercig követhető. A hónap utolsó napjaiban a legyező PA 80° – 130° felé fordult és megjelent egy $20'$ széles, 1^m – $1,5^m$ -os csóva PA 90° felé. A kóma sűrűsödési foka 7–9 körül van. Az egész láthatóság legfigyelemreméltóbb eseménye, hogy Hevesi Zoltán 21-én a magot megnyúltak, nyolcas formájúnak látta. Ugyancsak Hevesi Zoltán Ráktanyáról (a Meteor '90 tábor után) $6,6^m$ -s égen $3,5^m$ -os csóvát látott. Az utolsó napokban már csak egy érdekességet tartogatott az üstökös, miközben dél felé rohant. A csóvában 24-én Nagy Zoltán, majd 28-án Sárneckzy Krisztián egy fényesebb szálat látott. Az utolsó észlelést Vincze Iván készítette 30-án.

08.12. 20:55--21:07 UT
20 T, 20x, LM= kb. 2°
Fülöp József (Bóly)

08.26. 22:13--22:23 UT
7x50 B, LM= kb. 5°
Fülöp József (Bóly)

Sajnos nem minden fotós küldte el üstökösfelvételeit. Tudomásom van olyan képről, melyen 3^m -os csóva látszik — sajnos készítője mindeddig nem küldte el a rovat számára.

Iskum József és Szűcs István 12-i fotóján 1^m hosszú, PA 180° irányú csóva látszik. Csiszár Tibor, Szauder Ágoston és Wieszt Krisztián felvételein jól látszik a pár ívperces legyezőszerű csóva. Posztobányi Kálmán 25-i fotóján 2^m -os, $20'$ széles, PA 75° irányú csóva látszik. Kecskeméti Péter egy kuriózzal jelentkezett. A fotó még júliusban készült, közelebbről 19-én. A felvétel szélén látszik az alfa And, középen az üstökös PA 240° irányú $8'$ – $10'$ -es csóvával, és e kettő között egy rövid, fényt, fényét változtató meteor.

Végtére is remekül tanulmányozhattuk, hogyan is néz ki egy üstökös. Látszott egy kb. 8^m -s ún. hamis mag, egy 5^m – 6^m -s, szabad szemmel csillagszerű, távcsővel $3'$ – $5'$ -es belső kóma. A külső kóma $10'$ – $30'$ -es volt, melyből PA 80° és 180° között egy $5'$ – $15'$ -es legyezőszerű csóva látszott, majd az utolsó napokban 1° – 3° hosszú, K-i irányú egyenes csóva is megjelent.

SÁRNECZKY KRISZTIÁN

Szabadszemes objektumok

Állatövi fények 1989-ben

Március 2., Kajdacs. 18:00 UT-kor észlelte Dömény Gábor. Látványos, fényes jelenség volt, majdnem a Fiastyúkig látszott, az Ariesnél volt a vége. Rajz készült róla.

Március 26., Budapest. A Szabadság-hegyi csillagvizsgálóból észlelte Mizser Attila az állatövi fényt 19:00 UT-kor. Alapjánál $20'$ széles volt, az M45-ig nyúlt. (A Szabadság-hegyi ég ebben az irányban a legsötétebb.) Jóval fényesebb volt a téli Tejútnál. (Megj.: Érdemes az állatövi fényt észlelésével ebben az időszakban próbálkozni, mivel ekkor van az egyik legkedvezőbb láthatósága.)

Október 29., Dág. Körülbelül 3:20 UT-tól Voith Petra, Wieszt Krisztián, Tepliczky István és Sárneczky Krisztián állatövi fényt figyeltek meg. A pára és a rossz légköri viszonyok ellenére biztosan látszott. Rajz készült róla.

November 5., Csajág. Az előző megfigyelésen felbuzdulva 3:00 UT-tól megint gyönyörű állatövi fényt figyelt meg Tóth Krisztián (Dunakeszi) és Sárneczky Krisztián egy Csajág melletti szántóföldről. Remek volt az átlátszóság, HMG = $6^m,8$. Sokkal vékonyabbnak tűnt, mint a Dágról megfigyelt és a jobb légköri viszonyok ellenére sem volt nagyobb a magassága. Szélessége az alapjánál kb. 20° , magassága 35° – 40° . Rajz készült róla.

November 5., Ráktanya. 3:00–04:25 UT-ig észlelték a PVH észlelőhétévége résztvevői: Tepliczky István, Voith Petra, Wieszt Krisztián, Zalezsák Tamás, Mizser Attila, Spányi Péter, Földesi Ferenc, Szalma Zsolt és Kocsis Antal. Tepliczky vette észre a jelenséget, amely igen könnyen látszott. Az igen jó átlátszóságú égen kiválóan látszott a kb. 40° -os szögben emelkedő kúp alakja, amely egészen a Regulus magasságáig jól látszott, sőt még tovább is követhető volt. Fényessége nem érte el a Tejút legfényesebb részeinek intenzitását. Egészen a szürkületig lehetett megfigyelni. A leírást Kocsis Antal készítette.

DÖMÉNYNÉ SÁGODI IBOLYA